

SABANILLA
L.dz.71/45

Wpływ dn. 12.4.1945
L. dz. 328/45
Przydział.....

29.marca 1945.r.

328

R A P O R T ORGANIZACYJNY

NR. 29.

/ Z A I. KWARTAŁ ROKU 1945. / -
STYCZEŃ, LUTY, MARZEC.

I. Kierownik Placówki i personel stały.

1. PEDRO - Kierownik Placówki. Personalja znane.

2. JANKOWSKI - Oficer Wywiadowczy. Personalja znane.
W okresie sprawozdawczym był na 2 tygodniowym urlopie wypoczyn= kowym / Od 5.lutego do 19.lutego /.

Przygotowywał raporty KW. Prowadził kasę i księgowość. Utrzymywał kontakty z informatorami i agenta= mi. Utrzymywał kontakt z Tomaszewskimi i ekspedjował pocztę przez nich. Przygotowywał materiały dla Stanisławskich. Współpracował w opracowywaniu raportów sytuacyjnych i politycznych, a kilkakrot= nie opracowywał je samodzielnie

Pracownik samodzielny, pełen inicjaty= wy, obowiązkowy, sumienny inteligentny. Wartościowy. Może być wy= korzystany na każdym terenie.

3. PEGAR - Pracownik Placówki. Personalja znane.
W Okresie sprawozdawczym był na urlopie wypoczynkowym, dwutygod= niowym / Od 12.marca do 26.marca /.

Opracowywał raporty KW. Prowadził ra= chunki. Prowadził kartotekę KW. Prowadził archiwum Placówki. Pro= wadził przegląd prasy brazylijskiej. Opracowywał raporty specjal= ne i polityczne, samodzielnie.

Pracownik samodzielny o wysokim po= ziomie ideowym i inicjatywie. Obowiązkowy i bardzo systematyczny,

sumienny o wybitnej inteligencji. Wartościowy. Może być wykorzystany na każdym terenie.

Uwaga. Melduję, że zdolności i zamiłowania JANKOWSKIEGO /byłego prokuratora/ idą w kierunku Wywiadowczym i Kontrwywiadowczym, gdy PEGAR /były dyrektor PATA i dziennikarz/ bardziej w kierunku refleksyjnym, opracowań źródłowych, oświeśleń politycznych i t.p. Razem tworzą ~~zespół~~ zespół, uzupełniając się.

II. Sieć organizacyjna oraz informatorzy.

A. Rio de Janeiro.

a. Agenci.

- ✓ 4. MAKOWSKI - Nr,ew, 5185. - Personalja znane. Dostarczał wiadomości z terenu "czarnej giełdy" i ze sfer żydowskich spekulantów. Wykonał kilka-naście zadań zleconych. Jest z Placówką w stałym kontakcie. Chętny,pożyteczny.
- ✓ 5. BERGER - Nr,ew, 5186. - Personalja znane. Dostarczył w okresie sprawozdawczym wielu wiadomości typu KW, zwłaszcza w pierwszym okresie /styczeń/. Był chętny i w pierwszym miesiącu pełen inicjatywy. Pod koniec okresu sprawozdawczego kontakt jego osłabł,lecz u Bergera jest to okresowe. W każdym razie agent pożyteczny.
- ✓ 6. BENEDICT - Nr,ew, 5187. - Personalja znane. Dostarczał wiadomości hotelowych, komunikując się via Berger.
- ✓ 7. TERESA - Nr.ew. 5306. - Personalja znane. W pierwszym miesiącu była bardzo czynną. W lutym zachorowała ciężko i obecnie znajduje się w szpitalu, niemniej jednak kontakt podtrzymuje i według wszelkich danych powróci do pracy w cenzurze.
8. TOPACZ - Nr.ew. 5311. - Personalja znane. Kontaktował się prawie codziennie. Dostarczał wielu wiadomości typu KW i politycznych. Wykonał szereg zadań specjalnych. Ruchliwy, chętny i idealny. Wymaga kontroli i "przesiewania" wiadomości, lecz pomimo to pożyteczny i zawsze do wykorzystania

b. Informatorzy.

- ✓ 9. BOLESŁAW - Nr.ew. 5188. - Personalja znane. Kontaktował się stale. Chętny i gotów do spełniania poleceń, jednakże w ostatnich czasach mniej czynny niż dawniej na skutek osobistych kłopotów.

Jednakże zawsze do dyspozycji, ideowy i pożyteczny.

W okresie sprawozdawczym kilkakrotnie dostarczył wartościowego materiału politycznego i KW, oraz wykonał szereg zadań zleconych.

10. MAJTEK - Nr.ew. /bez numeru/ - Personalja znane. Kontaktuje się stale. Dostarcza wiadomości polityczno-Gospodarczych. Kontakt stały. Bywa pożyteczny.

11. KAROL - Nr.ew. /bez numeru/ - Personalja znane. Utrzymywał kontakty. Parokrotnie wykonał zadania zlecone. Udzielał informacji personalnych i politycznych.

✓ - Proszę o skreślenie z listy informatorów-agentów informatora SYKA /Nr.ew. 5307./ - Personalja znane. Wobec dwuznacznego stanowiska, które SYK zajął ostatnio w stosunku do aktualnych zagadnień polskich i wobec jego oportunistycznego nastawienia nie widzę możliwości utrzymywania dalszego kontaktów z nim w formie informatora świadomego. W ciągu ostatnich miesięcy odsunęłam się zaś od niego, powoli i systematycznie, na tyle, że obecnie bez niebezpieczeństwa stosunki nasze uważam za wygasłe.

12. ZYGMUNT KLEJ - Nr.ew. /bez numeru/ - Opiswany niejednokrotnie przeze mnie w raportach EUGENJUSZ GRUDA, dotychczasowy przedstawiciel "konkurencji" na Brazylię, lat 41, ur. w Warszawie, żonaty.

GRUDA sam zgłosił się do współpracy już jakie 4 miesiące temu. Wobec jednak jego charakteru, wobec zajęcia, którym trudnił się poprzednio i wobec tego, że na tutejszym terenie jest pod wielu względami skompromitowany, przez dłuższy czas dawałam mu odpowiedzi zwlekające, przypuszczając, że pomimo wszystko da się przy odpowiedniej okazji wykorzystać. Okazja taka nadarzyła się, gdy sam zmuszony byłem odwołać swoją podróż do Rio Grande do Sul, a Gruda właśnie wyjeżdżał w interesach firmy niejakiego SPIETZMANA, gdzie teraz pracuje, jako agent kolonizacyjny. Za opłatą /ratami miesięcznymi/ 2,800 cr. Gruda zobowiązał się do dostarczenia szczegółowych wiadomości na temat miasta Porto Alegre i działalności kons. WRÓBLEWSKIEGO, podejrzanego przez Placówkę o współpracę z agentami Lublina. GRUDA zadanie wykonał pomyślnie.

Obecnie wyjechał w sprawach tegoż Spietzmana do Parany, skąd ma przywieźć nowe materiały, również za jednorazową opłatą /tym razem tylko 400 cr., ponieważ teren ten jest nam bardziej znany i lepiej obsadzony/.

Gruda dąży do wykorzystania i w przyszłości z tym, że należy postępować z nim bardzo ostrożnie, nie dopuszczając do żadnych innych kontaktów placówki ~~do~~ biuro centralne./RIO/

B. Sao Paulo.

a. Agenci.

✓ 13. ZAGŁOBA

- Nr.ew, 5309. Personalja znane.
Pracuje nadal bardzo wydajnie i pożytecznie.
Przysyła raporty swoje systematycznie. Wielokrotnie nadsyła materiały ciekawe i wartościowe.
W obecnym czasie kryzysu zajął bardzo idealne stanowisko, deklarując chęć współpracy w każdej sytuacji, bez względu na możliwość ze strony Placówki nadsyłania pieniędzy - pomimo, że sam z żoną swoją znajdują się w dość ciężkiej sytuacji finansowej.
Chętny, ruchliwy, posiada inicjatywę, dąży się łączyć i w każdej innej pracy. Inteligentny i wartościowy.

14. RZUTKI

--Nr.ew. 5310. Personalja znane.
W okresie sprawozdawczym RZUTKI znowu ujawnił chęć współpracy i dostarczył szeregu materiałów, tak że kontakt z nim podtrzymujemy, pomimo jego fantazji i zmiennych nastrojów. Kontakt ten pozatem daje szereg ułatwień w Sao Paulo ze względu na specjalne stanowisko i stosunki niewątpliwe RZUTKIEGO, w rezultacie opłaca się.

15. KAJETAN

- Personalja znane. Dostarczali wiadomości

16. ZELIM

- ZAGŁOBIE, opłacani przez niego drobnymi sumami na miejscu.

b. Informatorzy.

✓ 17. MOLIER

- Nr.ew. 5305. Personalja znane.
Podtrzymywał kontakty. Udzielił szeregu wiadomości. Bywa pożyteczny.

18. ŁOZIŃSKI

- Nr.ew./bez numeru/. Personalja znane.
Kontaktował się listownie. W okresie sprawozdawczym był w Rio de Janeiro i udzielił szeregu ciekawych wiadomości z terenu.

C. Curitiba.

a. Agenci.

✓ 19. KLON

- Nr.ew. 5308. - Personalja znane.
Pracuje bardzo sumiennie i bardzo się stara.
W okresie sprawozdawczym dostarczył szeregu
bardzo wartościowych materiałów. /Sprawa Wój-
cika, materiały policyjne o komunistach w Bra-
zylji Południowej i t.p./
Kontaktuje się regularnie przez Stanisławskich.
Chętny, pomimo wieku obrotny i ruchliwy.
Pożyteczny.

20. KSIĄŻE

--Nr.ew. /bez numeru/ -Personalja znane.
W okresie sprawozdawczym bawił w Rio de Janeiro,
pomimo to dostarczył wielu wiadomości z
terenu Parany. Pomimo młodości daje się wyko-
rzystywać, jest chętny i ma dużo inicjatywy.

III. Sieć towarzyska oraz informatorzy nieświadomi.

W dziale tym melduję jedynie o oso-
bach, z którymi podtrzymuję stały kontakt i którzy udzielają mi
informacji świadomie, nie wiedząc jedynie dla kogo zbieram je.
Sieć informatorów całkowicie nieświadomych tak w Rio de Janeiro,
jak w Sao Paulo, jak i w Curitiba obejmowałaby listę kilkuset osób,
z którymi tak ja, jako kierownik Placówki, jak i pracownicy, jak i
agenci - utrzymują stałe stosunki lub kontakty dorywcze.

21. GADUŁA

- Personalja znane.
Podtrzymywałem z nim kontakt stały. Dostar-
czał wielu wiadomości politycznych i policyj-
nych. Zawsze chętny i usłużny.

22. LADY

- Personalja znane.
W okresie sprawozdawczym mieszkała stale w
Petropolis pod Rio de Janeiro to też kontakty
jej były dość rzadkie. Niemniej jednak dos-
tarczała chętnie wiadomości przy każdej ini-
cjatywie z mej strony głównie z terenu "dy-
plomatycznego" i ogólno-politycznego.

23. DZIUNIA

- Personalja znane.
Kontakty bardzo częste. Udzielała stale inf.
ze świata urzędniczego.

IV. Nawiazanie w okresie sprawozdawczym nowych kontaktów.

Ze względu na niepewną sytuację ogólną sta-
rałem się w okresie sprawozdawczym prowadzić robotę w kręgu lu-
dzi już znanych i nie angażować się w stosunku do nowych. Jedynym
"nowym" kontaktem jest wykorzystanie Eugenjusza GRUDY jako Zyg-
munta KLEJA.

V. Opanowanie terenu i ogólne wyniki pracy.

Melduję, że w czasie przeżywanego kryzysu tak pracownicy Placówki /JANKOWSKI i PEGAR/, jak i agenci w terenie /ZAGŁOBA i KLON/ okazali dużo opanowania i zrozumienia sytuacji, jak i chęci pracy, "tembardziej" i "pomimo wszystko". Nie zaobserwowałem ani na chwilę załamania, jak to się działo w innych działach pracy wśród Polaków.

Wobec wzmożonej działalności agentów sowieckich na terenie Brazylii i wobec wzmożonej działalności "Lublina" wśród Polaków - materiały napływały w ilości większej niż dotychczas i wymagały dużej pracy selekcyjnej. Tak samo ożywiony sezon polityczny w stosunkach wewnętrznych Brazylii przyniósł więcej pracy, tembardziej, że niektóre przejawy wewnętrzno-brazylijskie mogłyby się stać powodem do zmian ogólno-amerykańskich i mogły stać się interesujące dla czynników polskich.

VI. Trudności i prośby.

VII. Sprawy budżetowe.

VIII. Zamierzenia na przyszłość.

O ileby wyjaśniła się sytuacja ogólna i Placówka mogłaby rozwijać się normalnie, to jest mógłbym angażować się w stosunku do ludzi choć na krótki okres czasu - to w Porto Alegre już z łatwością da się osadzić agenta, tak jak to jest obecnie w Sao Paulo i Curitibie, gdyż jesteśmy obecnie dość dobrze zorganizowani w Rio Grande do Sul, tak dzięki bytności GRUDY, jak i dzięki dojazdowi z tego stanu w okresie sprawozdawczym szeregu ludzi godnych zaufania i, którzy dali dość dokładny obraz sytuacji i charakterystykę ludzi, z którymi możnaby rozmawiać.

Z drugiej strony blizkie nawiązanie stosunków dyplomatycznych pomiędzy Brazylią i Rosją Sowiecką i przyjazd do Rio de Janeiro ambasady sowieckiej, niewątpliwie największej i najważniejszej na Amerykę Południową, dostarczy bardzo wiele materiału i wzmoże tempo pracy, jak i podnie sie wartość wykonywanej pracy.

W tej sytuacji zdaje sobie sprawę, że ewentualnie wzrośnie odpowiedzialność kierownika - pomimo utrudnień technicznych /n.p. pogorszenia się warunków lokalowych i t.p./

IX. Współpraca z Tomaszewskimi.

Dotąd nie zaobserwowałem żadnej zmiany stosunku. Odbiór i nadawanie korespondencji odbywały się bez przeszkód.

X. Współpraca ze Stanisławskimi.

W stosunkach ze Stanisławskimi dotąd nie ma żadnych zmian. Współpraca nadal jest żywa i dwustronna. Poczta wewnątrz Brazylii, zorganizowana przez Stanisławskich, działa bez zarzutu. Kontakty są bardzo częste.

XI. Różne.

Dotychczasowe warunki lokalowe Placówki zmieniły się w ostatnich dniach na niekorzyść. Do lokalu, dotychczas zajmowanego przez Placówkę, wprowadził swoje mieszkanie prywatne P. Attaché Wojskowy. Placówce został pozostawiony jeden pokój, w którym pracujemy we trzech i przyjmujemy interesantów. Do pokoju tego dojście jest przez pokój przechodni, zamieniony na gabinet Attaché Wojskowego. Pozostałe 2 pokoje i kuchnia zajęte są przez Panią Kara, jej córkę i służącą.

Nie miałem możliwości, jako kierownik Placówki, sprzeciwienia się zmianom bez wywołania konfliktu personalnego z Panem Ppułk. Kara, przed którym nie kryłem, że zdaniem moim nowe warunki będą bardzo utrudniały pracę i zmniejszają jej bezpieczeństwo. Proponowane mi przez Pana Ppułk. Kara wyprowadzenie biura Placówki do mego prywatnego mieszkania uznałem za niemożliwe do przyjęcia ponieważ: a. Gospodyni domu sprzeciwia się aby było w moim mieszkaniu jakiegokolwiek biuro, mając prawo do tego sprzeciwu zastrzeżone w kontrakcie, b. Mieszkanie moje znajduje się parę kilometrów od Poselstwa w dzielnicy Copacabana /30 min. jazdy autobusem/ i pokrywka "biura pomocnika morskiego" nie miałaby uzasadnienia, c. warunki bezpieczeństwa byłyby jeszcze gorsze wobec tego, że mieszkanie moje składa się z 4 pokoi, gdy obecnie mieszka w nich 6 osób.

Pedro